

En ny model for erhvervsuddannelserne

Oplæg på vegne af EUD udvalget ved formand for EUD udvalget direktør Finn
Karlsen EUC Syd.

Erhvervsuddannelserne oplever igen en stor mangel på praktikpladser, med det katastrofale følge, at der i løbet af en kort årrække vil være mangel på faglært arbejdskraft i Danmark.

Hvis denne problemstilling ikke løses, vil der opstå øget udflagning og lønpres.

Der er derfor vigtigt, at finde en model der kan løse konjunkturrelle udsving i antallet af indgåede uddannelsesaftaler og dermed generel mangel på faglært arbejdskraft.

Krav til et nyt system bør være, at

- Flere igennem erhvervsuddannelserne, så 95% målsætningen og efterspørgslen efter arbejdskraft tilgodeses.
- Mulighed for at afprøve uddannelser inden valg afklares.
- Længere og dybere grundforløb på det tekniske område.
- Grundforløbspakker fastholdes, så der kan gennemføres forløb med EUX.
- Flere fortsætter i en videregående uddannelse, så 50% målsætningen opfyldes.
- Vekselluddannelsesprincippet fastholdes, så den nære tilknytning til erhvervslivet ikke udhules.
- At flere virksomheder deltager uddannelsesansvaret.

Krav til et nyt system bør være, at

- Høj beskæftigelsesgrad, så mis match problemer undgås.
- Iværksætterkulturen fastholdes, så der til stadighed etableres nye virksomheder.
- Skolepraktik som uddannelsesform minimeres.
- At dette ikke medfører et øget pres på de offentlige finanser.
- At der ikke udhules i de velfungerende dele af erhvervsuddannelsessystemet.
- At systemet er resistent overfor konjunkturrelle udsving.
- At der er en entydig sammenhæng mellem EUD og AMU.

Nuværende styrker

Erhvervsuddannelserne har nogle klare og meget unikke styrker der ikke er grund til at stille spørgsmål ved. Blandt andet, at et antal unge etablerer en kontakt til en virksomhed og via en mesterlærerkontrakt gennemfører en erhvervsuddannelse, endvidere gennemfører et stort antal unge et grundforløb og etablerer forud eller i forlængelse heraf en kontrakt med en virksomhed og afslutter ad denne vej en erhvervsuddannelse (kongevejen). Der er ingen grund til at ændre på dette, kun skal man være opmærksom på, at konjunkturerne indflydelse medfører, at systemet bliver tilbageskuende og aldrig rettet fremad mod efterspørgslen efter arbejdskraft på kort og mellemlang sigt.

Svagheder

Erhvervsuddannelsessystemet har også sine afgørende svagheder for de unge der ikke i forlængelse af deres grundforløb kan etablere en kontrakt med en virksomhed. Disse unge oplever, at uddannelsesgarantien ikke fungerer og de oplever en social deroute, da de ikke kan få den uddannelse de efterspørger. De har samtidig, via medier, arbejdsgivere, vejledere mm. fået opfattelsen af, at en erhvervsuddannelse med skolepraktik er en sekunda uddannelse. Systemet skaber således frustrerede og uddannelsesforvirrede unge og medfører frafald og fravalg af erhvervsuddannelserne.

Alle unge der har gennemført et grundforløb tilbydes, at de kan afslutte en erhvervsuddannelse og hvis de ikke indenfor to måneder efter grundforløbets afslutning har en ordinær kontrakt starter de på skole. Skolen forde-
ler de unge på de respektive erhvervsuddannelser og igangsætter et forløb i samarbejde med lokalom-rådets virksomheder. Virksomheder der ikke helt og fuldt kan gennemføre en erhvervsuddannelser tilbyder skolerne korte praktikperioder, hvor skolen så fordeler eleverne til virksomhederne. I de tilfælde hvor der ikke er nok praktikperioder, gennemføres praktikperioderne på skole. I praktikperioder på skole og på skoleperioderne aflønnes eleven med SU. I praktikperioder på en virksomhed aflønnes eleven med almindelig lærlingeløn.

En elevs uddannelsesforløb kan illustreres på følgende måde:

Grundforløb, finansiering SU og taksameter.

Praktik i en virksomhed, løn til eleven og tilskud til virksomheden via AER.

H1, SU til eleven og taksameter

Praktik på skole, SU til eleven og taksameter.

H2, SU til eleven og taksameter

Praktik i en virksomhed, løn til eleven og tilskud til virksomheden via AER.

H3, SU til eleven og taksameter

Praktik i en virksomhed, løn til eleven og tilskud til virksomheden via AER.

H4, SU til eleven og taksameter

Praktik på skole, SU til eleven og taksameter.

H5, SU til eleven og taksameter (Svendeprøve)

Restpraktik i virksomhed, lærlingeløn.

Konsekvenser.

- Alle virksomheder kan have lærlinge, helt eller delvist.
- At formodentlig alle elever afslutter i et restlæreforhold.
- Ansvar for etablering af aftaler med virksomhederne bliver et skoleanliggende og dermed bliver skolen ansvarlig for etablering af kombinationsforløb.
- Det er samtidig skolen, der godkender virksomhederne som uddannelsessted, dog ikke i tilfælde af at virksomheden gennemfører hele uddannelsesforløb, da følges de normale kriterier om virksomhedsgodkendelse.

Implementering af ovenstående model vil give følgende resultater:

- At flere unge vil gennemføre en erhvervsuddannelse.
- At flere virksomheder kommer til at bære uddannelsesansvaret.
- At skolerne i højere grad får medansvar for at erhvervsuddannelsen kan gennemføres.
- At vekselluddannelsesprincippet fastholdes og elevens tilknytning til erhvervslivet fastholdes og dermed fastholdes også den høje beskæftigelsesfrekvens.
- At skolepraktik som begreb og uddannelsesmodel minimeres.
- At denne model kan geares op og ned i relation til konjunkturrelle sving.

Der er i modellen endvidere forudsat, at der ikke skal ske et urimeligt pres på de offentlige finanser. Så lad os lige kigge lidt på finansieringen, som selvfølgelig skal regnes igennem. For det første er princippet omkring eleven fastholdt, idet elever med kontrakt (helt og delvist) finansieret af virksomhederne og elever uden kontrakt (helt og delvist) er finansieret via SU. Til sammenligning finansieres f.eks. den studerendes løn på sygeplejerskeuddannelsen på samme måde. Da virksomheder der indgår fulde og hele læreforhold ikke skal forringes i deres muligheder gives de fortsat et tilskud på 70.000,- kr. (kun for hele forløb og ikke for korte kontrakter). Virksomheder der kun gennemfører et praktikophold finansieres med tilskud fra AER midlerne, der således omlægges til også at finansiere praktikophold. Med denne model forudsættes det også, at virksomhederne ikke kan få elever udstationeret uden kontrakt (korte eller lange) ligesom elevens incitament til at finde en læreplads bliver bibeholdt.

Denne model har den indbyggede svaghed, at hvis alle elever får deres inderste ønske til uddannelse opfyldt kan der opstå mis match problemer på arbejdsmarkedet, altså det forhold at der i visse brancher kan opstå overudbud af arbejdskraft samtidig med at der er flaskehalsproblemer i andre. Dette skal undgås via fastholdelse af kvotesystemet og incitamenten til at skolerne kanalisere unge ind i de rette spor. Det er dog værd at overveje om kvoter skal følge nationale forecast om arbejdsmarkedet, eller skoler skal tildeles kvoter i relation til det erhvervsliv de servicere.

Udestående forhold

- Iværksætterkulturen skal styrkes.
- En bæredygtig EUX model.
- Overgangen til videregående uddannelse.
- Et angreb på partsstyret.
- SKP og PIU.